

HRINGUR 2

BROT

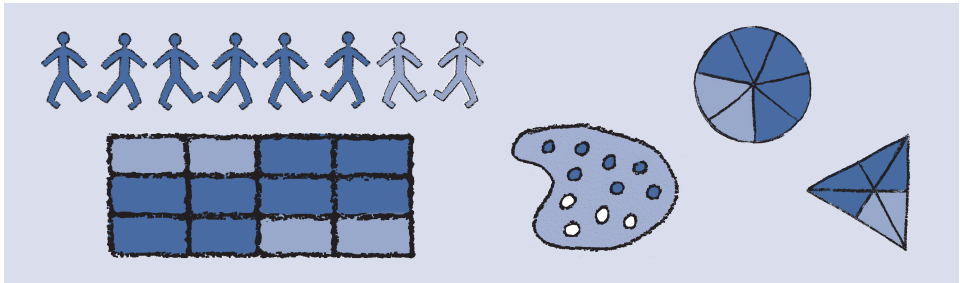

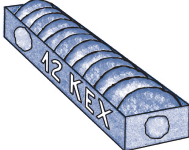
Almenn brot

1 Útskýrðu með mynd og orðum hvað $\frac{3}{4}$ þýðir.

2 Hver eftirfarandi mynda sýnir $\frac{2}{3}$?

Hvaða brot sýna hinar myndirnar?

3 Þetta er heill kexpakki.
Hvað eru margar kökur í $\frac{1}{4}$ hluta hans?

4 Bættu við brotin svo þau verði einn heill.

a) $\frac{6}{7}$

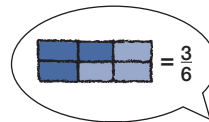
c) $\frac{4}{9}$

e) $\frac{15}{20}$

b) $\frac{2}{8}$

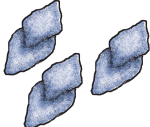
d) $\frac{10}{15}$

f) $\frac{18}{20}$

5 Hver bútur er $\frac{1}{3}$. Hvaða tölu er verið að tákna?

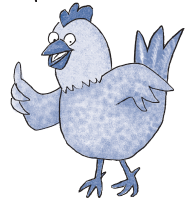
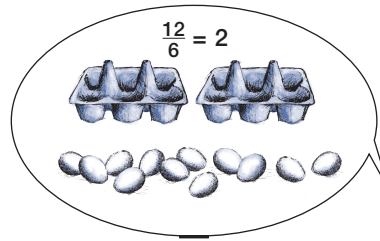
6 a) Þetta er $\frac{1}{3}$ hluti af kleinum sem settar eru í hvern poka.
Hvað eru margar kleinur í 4 pokum?

b) Þetta er $\frac{1}{4}$ hluti af flöskum sem eru í hverjum kassa.
Hvað eru margar flöskur í 5 kössum?

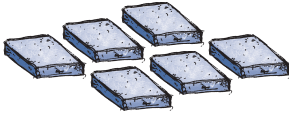
c) Þetta eru $\frac{2}{5}$ hlutar af eplum í skál.
Hvað eru mörg epli í skálinni?

7 Hvaða heilu tölur tákna þessi brot?

- a) $\frac{9}{3}$ c) $\frac{18}{9}$ e) $\frac{48}{6}$
 b) $\frac{12}{4}$ d) $\frac{30}{5}$ f) $\frac{42}{7}$

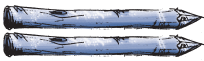

8 a)

Þetta eru $\frac{2}{3}$ af heildarfjöldanum.
Teiknaðu einn.

b)

Þetta er $\frac{1}{5}$ af heildarfjöldanum.
Teiknaðu einn og hálfan.

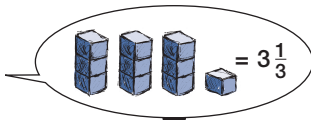
c)

Þetta eru $\frac{5}{6}$ af heildarfjöldanum.
Teiknaðu tvo.

9 Teiknaðu mynd sem sýnir a) $\frac{5}{9}$ b) $3\frac{3}{4}$ c) $1\frac{1}{5}$ d) $2\frac{6}{9}$

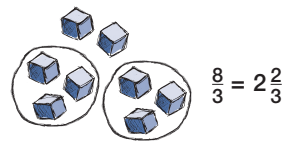
10 Skráðu þessi brot á annan hátt.

- a) $\frac{10}{3}$ c) $\frac{19}{9}$ e) $\frac{49}{6}$
 b) $\frac{9}{7}$ d) $\frac{32}{5}$ f) $\frac{73}{8}$

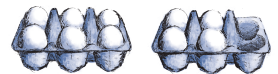
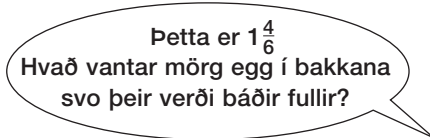
11 Skráðu þessi brot á annan hátt.

- a) $4\frac{1}{4}$ c) $5\frac{1}{5}$ e) $7\frac{1}{3}$
 b) $3\frac{2}{9}$ d) $6\frac{3}{6}$ f) $5\frac{2}{3}$

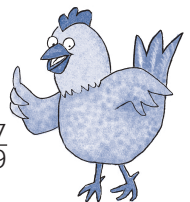
12 Bættu við brotin svo þau verði tveir heilir.

- a) $1\frac{4}{6}$ c) $1\frac{3}{6}$
 b) $\frac{4}{7}$ d) $1\frac{7}{9}$

13 Hver af þessum dæmum gefa summu sem er minni en 1?

- a) $\frac{1}{2} + \frac{2}{3}$ b) $\frac{2}{5} + \frac{2}{7}$ c) $\frac{5}{8} + \frac{1}{11}$ d) $\frac{3}{9} + \frac{7}{9}$

1 Hvað eru

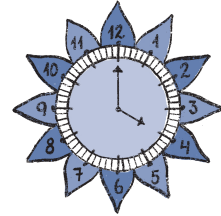
a) $\frac{3}{5}$ kílómetrar margir metrar?

b) $\frac{1}{4}$ úr ári margir mánuðir?

c) $\frac{1}{6}$ úr klukkustund margar mínútur?

d) $\frac{1}{2}$ mínúta margar sekúndur?

e) $\frac{5}{10}$ úr lítra margir desílítrar?

2 Teiknaðu talnalínu og raðaðu brotunum í rétta röð.

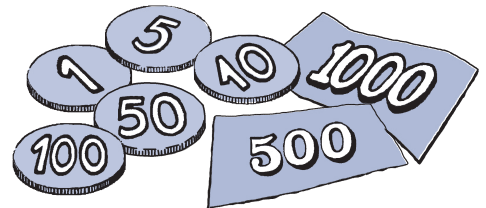
3 Bættu 3 tölum við talnarunurnar.

a) $\frac{1}{4}, \frac{2}{8}, \frac{3}{12}, \dots$ c) $\frac{4}{5}, \frac{8}{10}, \frac{12}{15}, \dots$

b) $\frac{1}{3}, \frac{2}{6}, \frac{3}{9}, \dots$ d) $\frac{3}{7}, \frac{6}{14}, \frac{9}{21}, \dots$

4 a) Ef 9 krónur er $\frac{1}{2}$ af peningaupphæð hver er þá upphæðin?

b) Ef 7 krónur er $\frac{1}{4}$ hluti af upphæð hver er þá upphæðin?

5 a) Finndu $\frac{1}{2}$ af 1000 c) Finndu $\frac{1}{5}$ af 1000

b) Finndu $\frac{1}{4}$ af 1200 d) Finndu $\frac{1}{3}$ af 2100

6 a) Ef 5 er $\frac{1}{3}$ hluti af tölu hver er þá talan?

b) Ef 4 er $\frac{1}{5}$ hluti af tölu hver er þá talan?

$$600 \text{ g af } 1 \text{ kg} \\ \frac{600}{1000} = \frac{6}{10} = \frac{6}{5}$$

7 Sýndu mismunandi leiðir til að skrá

a) 200 kr. af 800 kr.

d) 30 mínútur af 4 klukkustundum

b) 180 cm af 3 metrum

e) 9 mánuði af einu ári

c) 45 sek. úr einni mínútu

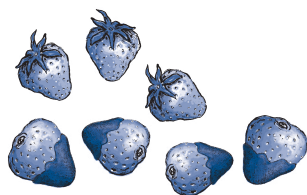
f) 3 daga af 3 vikum

Kakan hennar Línu

- 1 Lína á 12 egg. Hún þarf $\frac{1}{3}$ þeirra í eina köku.
- a) Hvað þarf hún að kaupa mörg egg í viðbót til að geta bakað 6 kökur?
- b) Egg eru seld í bökkum með 6 eggjum í hverjum. Hvað þarf hún marga bakka alls?
- c) Hún skiptir $\frac{3}{4}$ kg af sykri jafnt í kökurnar sex. Hvað þarf mörg g af sykri í hverja köku?

- 2 Lína á 60 jarðarber. Hún setur súkkulaði á $\frac{3}{5}$ hluta þeirra en sker afganginn í tvennt.
- a) Á hve mörg jarðarber setur hún súkkulaði?
- b) Hvað fara mörg heil jarðarber á hverja köku?
- c) Hvað fara mörg hálf jarðarber á hverja köku?

- 3 Kári gefur Línu helminginn af lakkrísreimum sínum og $\frac{1}{2}$ reim í viðbót til að setja í kringum kökuna. Þá á hann 3 lakkrísreimar eftir.
- a) Hvað á hann margar í upphafi?
- b) Hvað fær Lína margar lakkrísreimar?

- 4 Lína sker hverja köku í 8 sneiðar.
- a) Hve margar sneiðar eru í $\frac{1}{4}$ af kökunum?
- b) Hve stór hluti af kökunum eru 24 sneiðar?
- c) Teiknaðu eina súkkulaðiköku skreytta jarðarberjum og lakkrísreimum samkvæmt upplýsingunum sem þú hefur fengið.

- 5 Hve mörgum getur hún boðið til veislu ef hún gerir ráð fyrir að 6 manns borði eina köku?

- 6 Ef lítri af gosi nægi fyrir 3 hvað þarf Lína að kaupa margar
- a) eins lítra flöskur?   b) tveggja lítra flöskur?   c) hálf lítra flöskur?

7 a) $\frac{7}{10} - \frac{4}{10}$

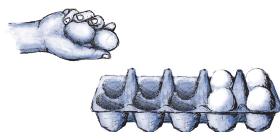
c) $\frac{8}{12} - \frac{5}{12}$

e) $\frac{5}{7} - \frac{2}{7}$

b) $\frac{4}{5} - \frac{1}{5}$

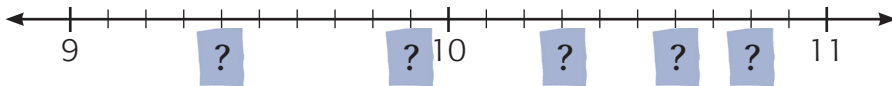
d) $\frac{3}{4} - \frac{2}{4}$

f) $\frac{7}{8} - \frac{3}{8}$

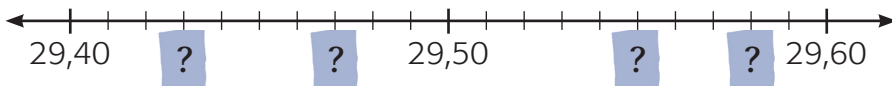

Tugabrot

- 1 Skrifðu þrjú tugabrot milli $\frac{1}{2}$ og 1.
- 2 Sigrún mælir hve mikið vatn kemst í könnu. Fyrst hellir hún 0,8 lítrum í könnuna en bætir síðan 4 dl við til að fylla hana.
  - a) Hvað tekur kannan marga dl af vatni?
  - b) Hvað þarf marga lítra af vatni til að fylla 11 sams konar könnur?
- 3 Sigrún á 2 l af safa í ísskápnum. Hún drekkur $\frac{2}{5}$ af honum með matnum og 4 dl sem kvöldhressingu.
  - a) Hvað drekkur hún marga lítra?
  - b) Hvað á hún marga lítra eftir í ísskápnum?

- 4 Teiknaðu talnalínu og skráðu tugabrotin sem eiga að vera í stað spurningamerkja.
  - a) Hvað þarftu að bæta við 9,7 til að fá 10,5?
  - b) Hver er mismunurinn á 10,2 og 9,6?

- 5 Teiknaðu talnalínu og skráðu tugabrotin sem eiga að vera í stað spurningamerkja.
  - a) Hvað þarftu að bæta við 29,46 til að fá 29,55?
  - b) En við 29,41 til að fá 29,57?

- 6 Reiknaðu á talnalínu.
  - a) $3 + 0,3$
  - b) $3 - 0,3$
  - c) $3 \cdot 0,3$
  - d) $3 : 0,3$

Prósentur og brot

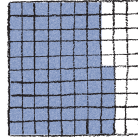
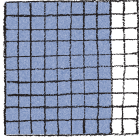
1 Afmarkaðu 10 • 10 feringa og litaðu

a) 20%

b) 40%

c) 55%

d) 92%

10% af feringnum er litaður.

Almenna brotið $\frac{4}{5}$ er stærri tala því það eru 80% af litaða svæðinu.

2 Teiknaðu og skráðu hvor tala er stærri.

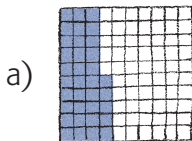
a) 30% eða $\frac{1}{4}$

c) 50% eða $\frac{24}{50}$

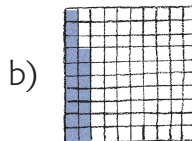
b) 25% eða $\frac{1}{5}$

d) 60% eða $\frac{16}{25}$

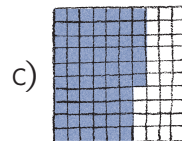
3 Skráðu lituðu svæðin sem almenn brot, tugabrot og prósentur.

0,35

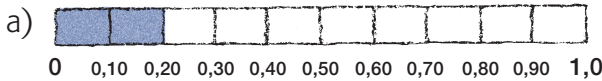
17%

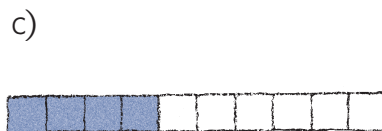
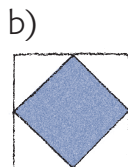
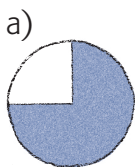
$\frac{33}{50}$

Hægt er að nota brot og prósentur til að tákna það sama.

4 Skráðu lituðu svæðin sem almenn brot, tugabrot og prósentur.

5 Skráðu lituðu svæðin sem almenn brot, tugabrot og prósentur.

6 Finndu fjögur mismunandi brot og skráðu sem almenn brot, tugabrot og prósentur.

Prósentur

- 7 Nemendur í Kjarnaskóla eru 200.
- 25% nemenda æfa handbolta. Hvað eru það margir nemendur?
  - 50% nemenda æfa fótbolta. Hvað eru það margir nemendur?
  - 10% nemenda æfa fimleika. Hvað eru það margir nemendur?
- 8 Samkomusalurinn í Kjarnaskóla tekur 500 manns í sæti. Á vorskemmtuninni sitja 100 drengir og 150 stúlkur í salnum.
- Hvað eru drengirnir mörg % af gestunum í salnum?
  - Hvað eru mörg % sætanna laus í salnum?
- 9 20% nemenda í Kjarnaskóla taka þátt í söngleik á vorskemmtuninni.
- Hvað eru það margir nemendur?
  - Skráðu sem almennt brot.
- 10 Í söngleiknum syngja 10 drengir.
- Hvað eru stúlkurnar margar?
  - Hve mörg % eru drengirnir í söngleiknum?

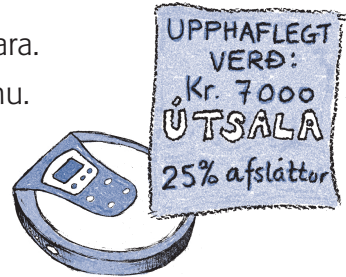
- 11 Í Kjarnaskóla ætla nemendur í 6. bekk í ferðalag. Í bekknum eru 25 nemendur.
- Hvað eru það mörg % af heildarfjölda nemenda í Kjarnaskóla?
  - Hve háa upphæð þarf að borga við pöntun?
  - Fimm nemendur í bekknum eru með flensu og komast ekki í fjallaferðina. Hvað eru það mörg % nemendanna?
  - Hve háa upphæð þurfa nemendur að greiða samtals við brottför?

Skoðaðu auglýsinguna

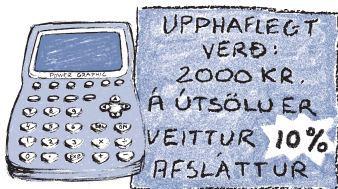

- 12 Óli á 12 000 krónur. Hann gefur systur sinni 40% af peningunum. Hvað fær hún margar krónur?

- 13 Óli hefur hug á að kaupa vasageislaspilara. Hann er með 6500 krónur í veskinu sínu. Getur hann keypt spilarann? Rökstyddu svar þitt.

- 14 Hvorn vasareikninn myndir þú kaupa? Rökstyddu svar þitt.

- 15 Í þessari auglýsingu er villa. Finndu villuna og leiðréttu hana.

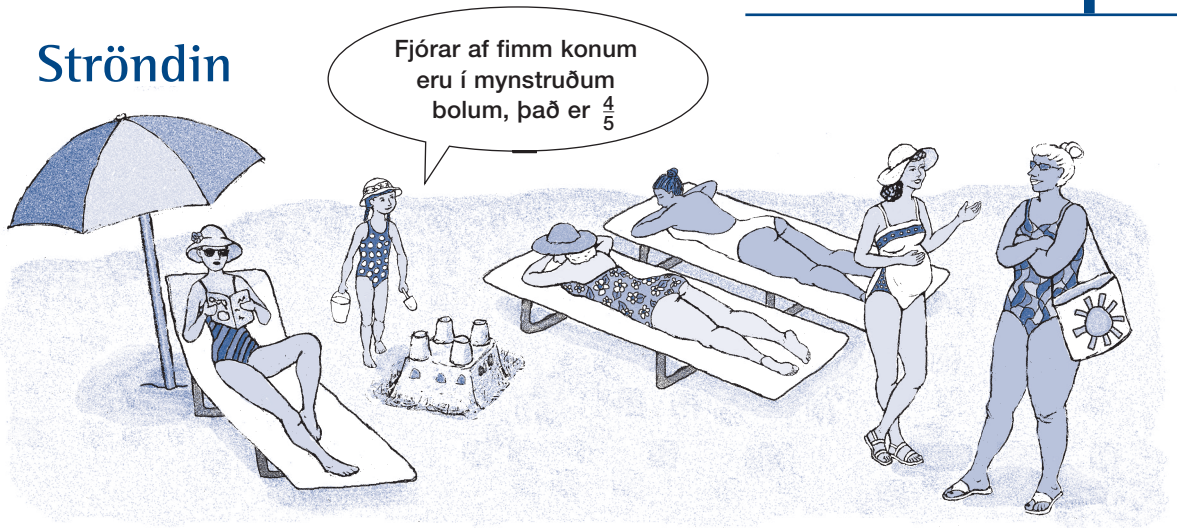
	Áður	Nú
	Stóll 1620 kr.	1215 kr.
	Borð 2520 kr.	1800 kr.
	Púði 440 kr.	330 kr.

- 16 Kóramót var haldið í Mosfellsbæ. Það voru 300 manns á lokatónleikum mótsins. 25% þeirra voru þátttakendur mótsins, hinir voru áheyrendur. Viku seinna var haldið íþróttamót í Mosfellsbæ og voru fjórum sinnum fleiri á lokadegi þess en á kóramótinu. 25% þeirra voru keppendur hinir áhorfendur.

- a) Hve margir gestir voru á lokatónleikum kóramótsins?
b) Hve margir gestir voru á íþróttamótinu?

Ströndin

1 Skoðaðu myndina og skráðu réttar fullyrðingar við brotin.

- a) $\frac{4}{6}$ b) $\frac{1}{6}$ c) $\frac{10}{12}$ d) $\frac{1}{2}$ e) $\frac{2}{6}$ f) $\frac{1}{5}$

2 Teiknaðu mynd af 8 karlmönnum og klæddu helming þeirra í stuttbuxur, $\frac{1}{4}$ í sundskýlur og $\frac{2}{8}$ í síðbuxur. $\frac{3}{4}$ eiga að vera með sólgleraugu og $\frac{5}{8}$ með derhúfur.

- a) Hvað eru margir með bæði sólgleraugu og derhúfur?
 b) Hvað eru margir í síðbuxum?
 c) Hve margar konur og hve margir karlar komu á ströndina þennan dag?

3 Sýndu jafngild brot:

- a) $\frac{2}{12}$ c) $\frac{6}{9}$ e) $\frac{1}{3}$
 b) $\frac{5}{8}$ d) $\frac{12}{28}$ f) $\frac{12}{15}$

Þessi brot eru jafngild.

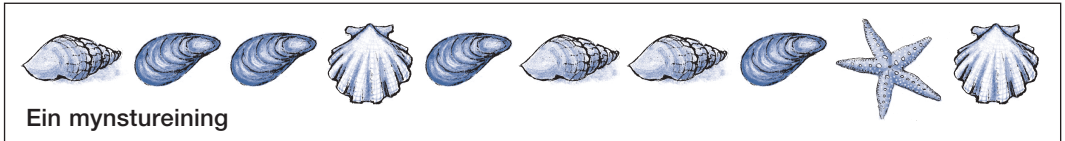
$$\frac{6}{8} = \frac{3}{4}$$

4 Raðaðu eftir stærð:

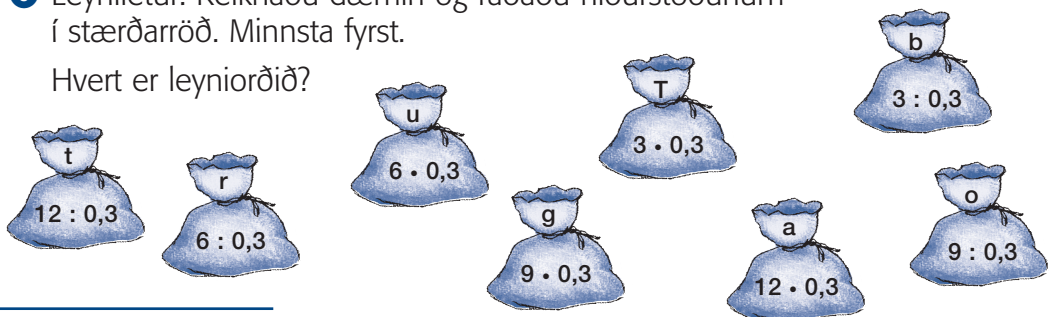
- a) 0,049   0,04   0,09   0,4   0,94   0,49   0,0049
 b) 0,212   0,022   0,21   0,209   0,292   0,902
 c) 1,09   1,90   1,901   1,91   1,091   1,19

- 5 Það eru 64 börn á ströndinni. Fjórdjungur drengjanna og þriðjungur stúlkanna eru í boltaleik. Liðin eru tvö og í hvoru liði eru 4 stelpur og 5 strákar. Hvað eru margar stúlkur og drengir á ströndinni?
- 6 Guðný og Páll búa til mynstur í sandinn úr bláskeljum, kuðungum, hörpuskel og krossfiskum.

- Í mynstri eru 3 mynstureiningar.
- a) Hve stór hluti af því er ein mynstureining?
Hvað eru margar skeljar, kuðungar, krossfiskar og hörpuskeljar í
- b) tveimur mynstureininum?
c) en í öllu mynstrinu?
- 7 Hve mörg % af mynstrinu eru
- a) kuðungar og bláskeljar?
b) bláskeljar og hörpuskel?
c) krossfiskar og kuðungar?
- 8 Guðný og Páll skiptast á að leggja mynstrið. Páll er með $\frac{1}{3}$ hluta af kuðungunum, $\frac{1}{4}$ af skeljunum, alla krossfiskana og helminginn af hörpuskelinni. Hvað er Guðný með marga
- a) kuðunga?   b) bláskeljar?   c) hörpuskeljar?

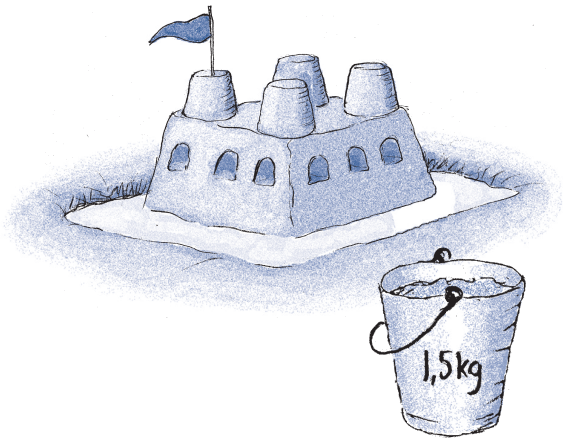
- 9 Leyniletur. Reiknaðu dæmin og raðaðu niðurstöðunum í stærðarröð. Minnsta fyrst.

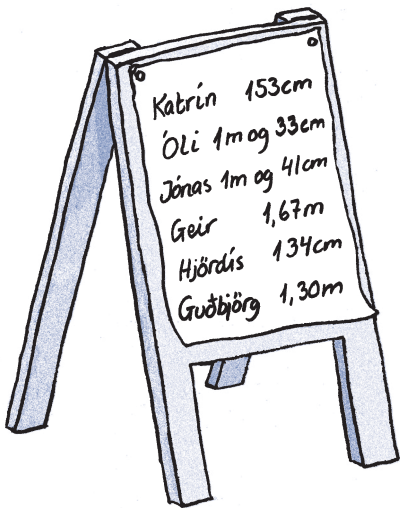
- 10 Sex drengir og fjórar stúlkur búa til kastala úr sandi. Hvert þeirra moka sandi í 4 fötur sem þau nota í kastalann.

- Hvað þarf margar fötur til að byggja kastalann?
- Hve mörgum kg af sandi moka hvert þeirra?
- Fjórdungur sandsins fer í turnana. Hvað eru mörg kg af sandi í hverjum turni?

- 11 Krakkarnir nota 3 dl af vatni í hverja sandfötu til að binda sandinn betur saman þegar þeir byggja kastalann.

- Hvað bætast margir dl af vatni við hvert $\frac{1}{2}$ kg af sandi?
- Í síkinu í kringum kastalann er þriðjungur meira vatn en í kastalanum, hvað eru það margir lítrar?

- 12 Sex krakkar keppa í langstökki á ströndinni og úrslitin eru þessi:

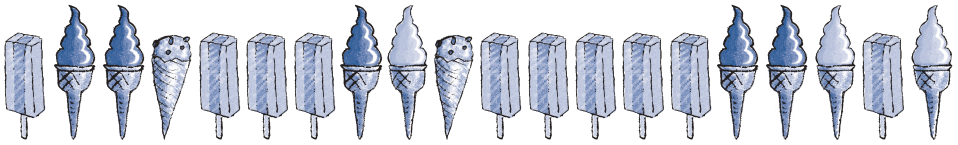
- Skráðu úrslitin í cm. Hver stekkur lengst?
- Hve miklu munar á þeim sem stökk lengst og þeim sem stökk styst?
- Hve marga metra stökkva þeir samtals?
- Hve langt er meðalstökkið?

- 13 a) $4,5 + 2,3$
b) $12,8 - 7,6$
c) $9,9 - 1,92$

- d) $9,8 - 3,2$
e) $25,4 + 0,7$
f) $5,2 + 0,32$

- g) $13,5 + 4$
h) $18,8 - 8,8$
i) $5 + 1,09$

- 14 Hér má sjá íssölu á ströndinni fyrir hádegi dag einn í júlí.

- a) Teiknaðu í verkefnabókina sams konar töflu fyrir allar ístegundirnar og skráðu íssöluna í almennum brotum, tugabrotum og prósentum.

Tegund	Almennt brot	Tugabrot	%
	$\frac{10}{20}$		
			

- b) Eftir hádegi jókst salan á frostpinnum og súkkulaðiis um 100% en að auki seldust 15 hrískúluísar og 5 vanilluísar. Skráðu söluna eftir hádegi í sams konar töflu og í verkefni a).

- 15 Margfaldaðu með 0,5.

- a) 10   b) 6   c) 24   d) 2,4   e) 420   f) 850

Hvað gerist þegar margfaldað er með 0,5?

- 16 Deildu með 0,5 í

- a) 8   b) 12   c) 36   d) 3,6   e) 500   f) 750

Hvað gerist þegar deilt er með 0,5?

- 17 Á ströndinni er hægt að fá keyptan ávaxtadrykk.

Einn lítri inniheldur 4 dl af ananassafa og 6 dl appelsínusafa.

Hvað eru margir lítrar af appelsínusafa í drykk sem inniheldur 3 lítra af ananassafa?

- 18 a) $0,25 + q = 2$ d) $y - 3,72 = 4$ g) $0,21 + x = 2,5$
 b) $0,5 + x = 3$ e) $z - 0,7 = 1$ h) $2,5 + q = 3,7$
 c) $p - 1,92 = 2$ f) $r + 0,32 = 1,4$ i) $0,57 + z = 2,92$

Efnisyfirlit

Almenn brot	1
Kakan hennar Línu	4
Tugabrot	5
Prósentur og brot	6
Prósentur	7
Ströndin	9

Hringur 2 – Brot

ISBN 9979-0-1081-9

© 2004 Guðrún Angantýsdóttir og Guðrún Gísladóttir

© 2004 teikningar og kápuhönnun: Sigrún Ólafsdóttir

Ritstjóri: Hafdís Finnbogadóttir

Öll réttindi áskilin

1. útgáfa 2004

2. útgáfa 2006

Námsgagnastofnun

Umbrot: Námsgagnastofnun

Prentvinnsla: Ísafoldarprentsmiðja ehf.

Þetta æfingahefti er einkum ætlað sem ítarefni fyrir miðstig grunnskóla. Í heftinu er megináhersla lögð á þjálfun í reikniaðgerðum. Gert er ráð fyrir að nemendur skrái lausnir sínar í vinnuhefti og vandi alla framsetningu. Efnið getur hentað til einstaklings-, hóp- eða paravinnu í skólanum en einnig má nýta það sem heimavinnuhefti.

NÁMSGAGNASTOFNUN
06006

ISBN 9930-0-1081-0

4 18010 10810 0